

STÚDIÓ '71

Fiatal képzőművészek az Ernst Múzeumban

A *Stúdió '71* kiállítás katalógusa majdhogynem félrevezető. A reprodukciókat ötletek kísérik: hozzájuk fényképezett rajzszerzők, iratkapocs, szerkesztői belefirkantások és más olyan hányaveti kócoság, amit a fiataloknak manapság megbocsátanak, sőt már-már el is várnak tőlük.

Am a legravaszabbul szerkesztett katalógus is csak a kiállítás anyagából építkezhet, és a művekről közölt képek ezúttal makacsul ellentmondanak a körük kerített borzasságnak. A kiállított festmények, szobrok és grafikák jó részét ugyanis aligha lehet rajtakapni bármiféle jó értelemben veendő szertelenségen. Első pillantásra pedig sokszínű, változatos kép tárul fel az *Ernst Múzeumban*. Van itt lírizáló absztrakt (*Vári Dezső, Nagy Sándor Zoltán*), jól nevelt pop-art (*Gáti Gábor, Kocsis Imre*), agályos „szürnaturalizmus” (*Zoltánffy István, Engel Teván István*), többféle konstruktív törekvés (*Ócsay Károly, Farkas Ádám*), naiv népi hangvétel (*Galampos Tamás, Molnár Gabriella*), mesterségesen felfokozott expresszivitás (*Gótz János, Kádár János Miklós*). Ábrázolnak *Martinázt és Üzekedőket, József Attilát és Lázadó bábukat*. Sőt olyan mű is akad, amely nem ábrázol semmit, akárcsak az „igazi”, országos tárlaton. A bemutatott látszólag és kicsinyítve, mint ha tükrözné a magyar képzőművészet fő vonulatait, még ha az arányok módosultak is.

Nem is az arányokkal és vonulatokkal van baj, hanem azzal, hogy elemelve mindez kínos reprodukciónak, a tartalmi és formai utánérzések legkülönbözőbb fokozatainak bizonyul. Igaz, aki sokat jár kiállításra, megszokhatta, hogy *Kokas Ignác, Domanovszky Endre, Bartha László* képeinek, *Somogyi József* és *Borsos Miklós* szobrainak, *Kondor Béla* grafikáinak ma már mennyiségileg is mérhető a háasa — miért éppen a legfiatalabbak, a főiskolából alig kikéültek állnának ellen a nagyszaxású életművek lenyűgöző hatásának? Harminc év körüli művész még akkor sem epigon, ha néha náshonnan kölcsönzi az önkifejezés eszközeit. Kiforrott, önálló tilust kár számon kérni tőle, legeljebb örvendezni és csodálkozni lehet, ha rendelkezik vele. Csakhogy *Bráda Tibor, M. Nóbák András* képein, *Rátonyi József* és *Lisztes István* szobrain, *Varga József* és *Pető János* grafikáin és a névsor korántsem

teljes) a mesterek hatása még olyan nyomasztó, hogy sejteni is nehéz leendő fejlődésük útját.

Azok sem eredetibbek, akik „modernebb” példaképpel kísérleteznek, és ismert furcsaságokkal próbálták helyettesíteni a tartalmi különbséget: *Kocsis Imre* plakáthatású, árleszállítást idéző *Sztereotípiáihoz*, *Kéri Ádám* úttestet kopírozó kökompozíciójához, *Rajki László* gigási levélnéhezre emlékeztető *Sztrádájához* hasonló agytorna nemcsak a jól hozzáférhető külföldi folyóiratokban, hanem már hazai kiállításokon is régen fellelhető.

Ezek a fiatalok öreg mestereknek akarnak látszani, akik tudnak, és bizonyos szakmai dolgokat valóban tudnak. Most azonban minden energiájukat szemlátomást felemészítette az igyekezet, hogy elkerüljék a hibapontokat, így alkotásaikban nincsen semmi kivetnivaló, noha dicsérni se nagyon lehet őket.

Formailag. Mert ez a nyilvánvaló túlbuzgóság szemléleti renyhéséget takar, műveikből hiányzik ugyanis a humor, a groteszk és a fiatalos könnyedség, melyet utánérzések, stílusadaptációk ellenére is joggal lehet várni harmincöt éven aluliak kiállításától. A képek jó részén nincs több, mint sötét színek, műfeszültség és műtragikum. A legtöbb szobor hűvösen ünnepélyes nyugalomba dermed, vagy bonyolult tér- és tömegproblémák megoldásán fáradozik, személytelen szakszerűséggel. A balladákat vagy Bartókot idéző téma megannyi alkalom a legtöbbször tartalmatlan borongásra. (*Szokos Iván, Radóczy Gy. Gábor, Tassy Béla, Szöllösy Enikő*.) A nonfigurációt súroló zsánereken és csendéleteken viszont, mint valami kötelező tárgyiból, a szorongásból vizsgálóknak a jelöltek. (*Tólg Molnár Zoltán, Wágner János, Nagy Előd*.)

A grafikák nagyobbik része nem követi ezt a gyakorlatot, ugyanis megint a grafika a kiállítás legszínvonalasabb műfaja. *Szabados Árpád* egyszerű eszközökkel, fantáziával rajzol meg-ejtben vidám figurákat, ügyesen egyensúlyozva az illusztráció és az autonóm grafika között; *Kovács Tamás* keletiesen aprólékos ábrázolatain kísérletezik hasonlóan intellektuális légkör megteremtésével; *Sáros András Miklós* pontos és groteszk egyszerre, és lapjain olyan feszültséget képes teremteni, ami a nagyoknak is csak ritkán sikerül.

Igazán érett mű azonban — olyan, amely nemcsak friss hangjával, hanem szuggesztív mondanivalójával emelkedik a sivár mezőny fölé — még kevesebb akad a tárlaton. *Kő Pál* fából faragott szép *Kislány*-szobráról akár el is lehetne hagyni az „ötleteket”, az igazi fülbevalót és a szék rézveretét, vagy monumentális *Táltosa* alól a kicsi templomtonnyot — akkor is hatnának plasztikai értékeikkel. *Lóránt János* *Diszeli kőbányája* a melegszürke színek szűk skálájával, végsőkig egyszerűsített motívumaival sem csúszik át az ábrázolás alatti régiókba. A jók közül is kiemelkedik a nagyon fiatal *Banga Ferenc*, aki senkihez sem hasonlítva teremtette meg súlyos mondanivalókkal telt, olykor esendően tört, olykor tépetten groteszk formavilágát.

P. Szücs Julianna